

BISERIC'A si SCOL'A.

SOCIETATE
PETRU MAJOR

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.
" " " " 1/2 anu . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 " — "
" " " " 1/2 " . . .	3 " 50 "

Pretiuu insertiuniloru:	
Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintiele se se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Constitutiunea bisericeii ortdoxe de resaritu in Romani'a independenta.

(Disciplin'a bisericésca.)

Legea organica a bisericeii ortdoxe din Romania, dupa cum s'a vediutu in numerulu precedentu, tratéza: a) despre alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparchiotti; b) despre santulu sinodu, constitutiunea si sfer'a lui de activitate, si c) despre eparchiia si autoritatea eparchiala. Tóte celelalte afaceri bisericesci se definescu nu prin lege, ci prin regulamente sinodali, cari potu variá dupa necesitate si impregiurari. Sinodulu insusi reguléza sfer'a de activitate a consistorieloru, si nu vre o lege generala, ca si la noi statutulu organicu. Consistoriulu si-seversiesce lucrarile sale prin personalulu cancelariei eparchiale, carea se imparte in doue sectiuni: administrativa si judiciara. Bazele administrareii si judecatei eparchiale sunt: a) Legea lui Ddieu cuprinsa in s. scriptura; b) canónele santiloru apostoli, ale santeloru sínóde ecumenice si locale, ale santiloru parinti, si alte asiediaminte bisericesci; c) Regulamentele santulu sinodu; d) Legile civile ale tieriei, intru cátu ele se atingu de persóne séu de obiecte de pe terenulu eclesiasticu. (Reg. pentru discipl. bis. art. 10).

Acuma se vedemu antaiu in ce se cuprinde si ce tractéza administrarea eparchiala.

Administrarea eparchiala tractéza; a) despre pastrarea si latirea religiunei ortdoxe: b) despre oficiulu divinu si c) despre cleru. — In respectulu pastrareii si latireii religiunei ortdoxe, administratiunea eparchiala privighiaza, ca adeverurile si invetiaturile bisericeii ortdoxe se fie profesate, conservate si aplicate in tóta curati'a, de catra clerulu si poporulu ortodoxu. Clerulu este indatoratu se predice cuventulu lui Ddieu in biserici si se invetie pe poporulu ortodxu credintia, pietatea si moralulu crestinescu. Insa predicarea in biserica, santulu sinodu nu-o lasa in arbitriulu preotiloru, ceea ce fórtu ne

place. Predic'a este unu lucru pe cátu de sublimu, pe atátu de greu si gingasiu. Ca preotulu se scie predicá adeverulu, si in biserica numai adeverulu se póte predicá, trebue antaiu elu se cunóscá adeverulu, se fia omu de sciintia. Cáci altmintrea usioru cade in retacire si aduce in ratacire si pe auditorii sei. Ci acést'a se nu se intemple in biserica, sinodulu bisericeii din Romania, dá autorisatiá de-a rostí in biserica predicele sale proprii si de-a publicá óre care scriere relativa la religia si biserica, numai acelloru preoti, despre ale caroru sciintia si cunoscintie teologice episcopulu este convinsu. Éra preotii, cari nu sunt capaci de-a compune predice, acestia, in timpulu servitiului divinu, sunt detori se citésca invetiaturi crestinesci din scrierile santiloru parinti séu din cutari carti de predice recomandate de episcopulu eparchialu.

Administrati'a eparchiala in biserice'a ortodoxa a Romaniei, pentru pastrarea religiositatii, are deosebita ingrigire, ca crestini ortodoxi se se marturisésca si se se impartasiésca cu santele taine conformu cu doctrin'a bisericeii. Acést'a este o ingrigire speciala a episcopiloru, cari prin epistole pastorale si invetiaturi sunt indatorati a desteptá in poporu simtiulu pietatei si indemnulu spre indeplinirea detorintieloru lor crestinesci (art. 18).

Oficiulu divinu. Santulu sinodu dispune prin regulamentulu de disciplin'a bisericésca, ca oficiulu divinu in bisericile de prin monastiri, pe la catedrale, pe la bisericile de prin orasie, se se faca in tóte dilele regulatu; éra pe la bisericile de la sate, celu pucinu sambetele si duminecile si in tóte serbatorile anuale. Servitiulu divinu fiindu actulu celu mai mentosulu pentru salutea crestiniloru, de aceea regulamentulu de disciplina prescrie ca elu se se severisésca din partea preotiloru si a servitoriloru bisericesci cu cucernicia si cu linisce, cu citire si cantare intielésca fora grabire si ingaiméla si fora nici unu felu de schimbare si inovatiuni arbitrare (art. 24). Nu mai pucina pietate si esactitate au se arate pre-

otii in rugaciunile prin casele parochianiloru, la procesiuni, si la tóte orenduielile religióse publice si private. Lips'a unoru dispusetiuni disciplinare, ca aceste, este fórté simtita la noi. Statutul organicu nu se ocupa de disciplin'a interna a bisericeii, potemu dice, ea a cadíutu in desuetudine. Si togmai de aici isvorescu multele rele ce amenintia biserica, si cari tragu dupa sine consecintiele celea mai triste. — Santulu sinodu alu bisericeii ortodoxe romane a luatú tóte dispusetiunile necesarie pentru a desteptá in crestini respectulu si veneratiunea cuvenita bisericeii, cas'a lui Ddieu, unde locuesce nevedíutu Cristosu. Preotulu observandu din partea cutarui crestinu purtare necuviintiosa in biserica, este datoriu a-lu face atentu si a-lu indrumá la ordinea cuvenita santitatii locului. La casu de neascultare, preotulu cere intrevenirea autoritatii civile, care stabilescé ordinea in puterea legiloru. (art. 27.)

Relativu la positiunea clerului in biserica si societate, s. sinodu a statuatú, ca preotii, diaconii etc. trebue se urmeze canónele bisericeii. Alegerea si numirea persóneloru la servitiile si posturile bisericesci a le eparchiei aterna dela chibzuirea episcopului eparchiotu. Chirotonirea in treptele de preotu si diaconu desi este o lucrare ce aterna nemidilocitu dela episcopulu, ea numai la casu de vacantia la vro biserica se póte seversí. Celu chirotonitu primescé dela episcopulu carte archierésca (singelia) cuprindíendu dat'a chirotonirei, si unu extractu de principalele detorintie a le trepteii celui chirotonitu; apoi se instaleza in functiunea sa prin protoiereulu judetiului (tractului). Administrati'a eparchiala séu consistoriulu tiene lista de conduita pentru tóte persónele ce compunu clerulu eparchialu, spre a tiené evidentiá de purtarea séu conduit'a fiacarui preotu, ca la rangurile séu distinctiunile bisericesci se se inainteze numai cei destinsi prin acte de caritate si merite pe terenulu bisericescu. La bisericele unde sunt mai multi preoti, episcopulu denumesce pe celu mai meritabilu in calitate de preotu proiestosu (antaiu) caruia se incredintieza tóta purtarea de grige pentru bun'a ordine bisericesca.

Clericulu care fora invoirea episcopului seu va parasí postulu seu, si va trece in alta eparchia, autoritatea eparchiala unde elu s'a stramutatú, nu póte a-lu primí in clerulu seu nici intr'unu chipu, pana ce elu nu va infacisiá cartea episcopului seu primitivu, din a carui eparchia s'a departatu, conformu can. 33. ap. VI. can. 17, IV. can. 20. — Autoritatea eparchiala, in sensulu regulamentului de disciplina, privighéza, ca persónele bisericesci se se póta folosi, fora oprire din partea cuiva, de drepturile ce le dau legile civile: scutirea de dare catra statu si comuna, folosirea de pamenturile destinate pentru servitorii bisericeii etc. Persónele din treptele ierarchiei bisericesci se scutescu de juramenlu, fiindu de ajunsu simpl'a lor aratare verbala dupa cuventulu Mantuitorului: „Se fia cuventulu vostru asia, asia; nu nu.“

A dou'a forma prin care se esecuta disciplin'a bisericesca este judecat'a eparchiala. Judecatii eparchiale sunt suspusi atátu preotii, diaconii, cátu si cantaretii, cetetii, paraclisiarehii si monachii in casu de: a) abatere dela detorintiele chiamarei lor si a servitiului lor, dela bun'a orenduiela si buna conduita b) In urmarea reclamariloru ridicate asupra vre-unei persóne bisericesci. d) La casu de calcarea legiloru tieriei.

Delicetele persóneloru bisericesci contra detorintieloru chiamarei lor, contra buneii orundueli bisericesci si a conduitei lor, potu a se urmarí: a) dupa reporturile protoiereului respectiv; b) a oricarui din membrii clerului; c) dupa suplicele poporeniloru, séu incunoscintiarile din partea autoritatiloru civile; d) dupa adnotatiunile din listele de conduita; e) dupa scirile ce au potutu ajunge la episcopulu pe ori ce cale.

Persón'a bisericesca acusatá numai in vreunu delictu gravu se suspenda din servitiulu seu pana la disculparea sa; in sa se lasa si la chibzuirea episcopului, daca trebue a se suspendá acusatulu séu nu. Mesurele de penalitate si corigere ce se aplica de judecat'a eparchiala persóneloru bisericesci, dupa art. 52. din regul. sunt: a) Lipsirea santitiloru servitori de trépt'a ierarhica; éra a servitoriloru bisericesci de servitiulu lor. b) oprirea provisoria dela servitiu c) departarea dela biserica, unde au servitu si inlocuirea cu altulu; d) luarea rangului onorificu; e) canonisire provisorie la resiedinti'a archierésca; f) canonisirea cu matanii; g) dojan'a aspra; h) observatie. Prin urmare:

O persóna bisericesca se lipsescé de trépt'a ierarhica, daca s'a constatatú cadíuta in vreo fapta criminala; care va bate pe cineva si de va fi facutu acést'a mai alesu in timpulu servitiului (can. 27 ap); de asemenea daca va produce scandalu in biserica prin cuvinte séu lucrari necuviintióse. Dupa art. 55 santitulu servitoriu, ce ar cutezá a seversí oficiulu divinu in biserica séu afora, fiindu in stare de betie, pentru antaia ora se opresce dela lucrările preotiei, pana va dá probe de indreptare; éra pentru a dou'a ora se opresce cu deseversire (can 42 apost.) Persónele bisericesci, cari vor aratá nerespectu catra cas'a lui Ddieu, catra santele ei obiecte si asiediamintele bisericesci, antaia ora li se aplica aspra dojana archierésca, ér neindreptandu-se se vor lipsí de loculu ce ocupa in biserica, pana vor dá probe de indreptare. — Pe temeulu canóneloru bisericesci, in cestiunile atingátore de servitiile bisericesci si de disciplina nu este permisú nici unei persóne din cleru a nesú la alta judecata afora de cea bisericesca. — Ca de mare importantia si pentru noi, in unulu din numerii proximi vom publicá in tota estinderea sa: „Regulamentulu de procedura in materie de judecata bisericesca“ datu de santulu sinodu alu bisericeii autocefale ortodoxe romane, care n'ar trebú se lipsésca nici la consistoriele nóstre.

Idei'a religiunei.

III.

Sunt rari casurile unde definitiunea nominala ce se da despre unu obiectu séu chiar scientia, se corespunda intru tóte definitiunei reali. Asia de. e. notiunea „Theologia“. Daca ne am indestulú cu definitiunea nominala séu cu esplicarea cuventului „theologia“, atunci sciinti'a „Theologia“ nu ar cuprinde in sine de cátu o parte a dogmaticiei, daca nu cumva am estinde insemnatatea cuventului si mai de parte, si atunci s'ar cuprinde tóte scientiele sub theologia. Si totusi lucrulu sta almintrenea. — Asia si in alte casuri. Din contra, candu este vorba de religiune, corespundu aceste definitiuni de minune un'a alteia, cu aceeași observare cá „religiune“ corespunde in modu eminentu pentru legatur'a restabilita intre Ddieu si omu, pentru religiunea crestina. — Astfelu standu lucrulu óre nu ne va prinde mirare, vedendu o divergintia, ba chiaru nechiaritate relativa la acestu obiectu! Religiunea, pre langa definitiunea sa nominala si reale, mai suferu si un'a istorica. Acést'a sta in strinsa legatura cu idei'a revelatiunei. Santii parinti, pre bas'a santei scripturi, si cu deosebire Fotiu, intreaga biseric'a resaritului si apusului, — primescu o revelatiune naturala si alt'a positiva. Césta din urma este a legii si gratiei. — Asia si notiunea religiunei, considerata istorice. Pre bas'a revelatiunei naturali, in creatiune, religiunea se arata mai intaiu ca trebuintia si inca ca trebuinti'a unei causalitáti, vóindu omulu, fia elu pre ori ce gradu alu culturai ori moralitátei, ca se afle pentru fiacare fenomenu caus'a adevărata. Acést'a este primul momentu. Alu doile se areta ca dependintia. Aci se nu fia acea dependintia absoluta intielésa, in puterea carei noi am fi supusi unui determinismu ce ni-ar veni de afara. Ci acea dependintia carea s'ar afli in principu si principiatu, cauza si efectu, absolutu si contingentu etc. Omulu cunósce debilitatiele sale, se simte in legatura cu cealalta lume, cunósce atarnarea sa phisica, morale si intelectuale. Asia ce nasce dorinti'a dupa ajutoriu, si cu acést'a, credinti'a tare cá este o fiintia carea pote se-i ajute Omulu cérca asi-o face amica, cérca a o miscá spre ajutoriu; cauta spre densa cu incredintiare, si fiindea este convinsu despre ajutoriulu densei, se areta iubindu-o si cu multiemita. — In acestu alu treile momentu, religiunea se aréta ca umilintia si pietate. Umilinti'a si-are sorgintea in conscienti'a despre pucinatatea nóstra in tota privintia. Multiemita nu póte se fia mai mare de cátu catra acel'a de care este conditiunata esistenti'a nóstra. Adoratiunea nu póte merge mai departe decâtu pana la tronulu maiestatei nemarginite si nemesurate (vedi si Herbart I. §. 155.) Din aceste tóte resulta ultimulu momentu, ca virtute si simtieminte in internulu nostru, ca cultu in esternu. — Séu dora tóte acestea sunt notiuni vane, fara realitate, sunt dóra cuvinte fara nici unu intielesu? Se nu fia. Istori'a poporaloru si conscienti'a fia carui spunu mai fidelu adevverulu decâtu cum 'lu pricepe contrariulu acelui'a. — Séu daca omulu ar simti cá tóte dorintiele, tóte lucrurile sale remanu desierte, ar' mai remané pre langa acést'a credinti'a in elu? — Nici de cátu.

Pre bazele revelatiunei positive religiunea ne intim-pina séu mai bine o in timpinamu ca aliantia séu legatura (Genes. XVII. 1. 6. Es. 34. 27; Esir. 19. 5, 23.) In revelatiunea gratiei lucrata prin Dlu Iisusu Christosu ca adevérat'a religiune: Deo religati sumus, unde ipsa religio nomen accepit“ dice Lactantiu, Inst. div. IV. 28. Cu tóte acestea pentru idei'a religiunei se afla in T. N. mai multe cuvinte. Asia: credintia (Eapt. ap. 6. 7; 27. 24. Gal. 1. 23. Efes. IV. 5. Iac. 1. 27.) pietate (I Tim 2. 10.) officiu, cultu, (Ioan 16. 2. Rom. 12. 2.) cunoscintia de Ddieu, amorea catra Ddieu, adevverulu cerescu etc. — Asia ni se representa notiunea istorica a religiunei.

Astfelu aflata notiunea religiunei se-i cautamu idei'a. Acést'a o vomu afli-o daca o vomu descompune in elementele sale, cari si pana acum ni s'au aretatu, deorace acelea si-au isvorulu in factorii cari o compunu. Unde se intalnescu acele elemente ca se formeze unu intregu, unu totu concretu, acolo jace idei'a religiunei, aceea este idei'a religiunei. Aceste elemente sunt numai dóue. Unulu vine dela Ddieu catra omu, altulu ese dela omu si merge catra Ddieu. Legatur'a intre Ddieu si omu, in prim'a linia se efeptuesce din partea lui Ddieu, apoi din partea omului cu libertate deplina. Cáci deora ce omulu este fiintia rationala, asia pre cum tóte referintiele sale le implinesce si trebuie se le implinésca cu puterea libertatei si voiei sale, asia si in referinti'a cu Ddieu intra in puterea aceleiasi libertati. — Aceste dóue parti ale religiunei ne dau divisiunea ei: incátu aceea se realiséza din partea lui Ddieu o obiectiva, ér in cátu din partea omului, este subiectiva.

Facia de acésta divisiune póte cá se voru ivi obiectiuni. Inse trebuie se insemnu cá pentru divisiunea acelu-asi obiectu se potu cautá mai multe fundamente ale divisiunei. Ci candu idei'a ori notiunea ce este de a se divide este de atare in cátu comprehensiunea séu cualitatea se baséza pre estensiunea séu cuantitatea aceleia, atúnci divisiunea e data nemidlocitu, si numai avemu lipsa se cautamu dupa fundamentulu divisiunei. — In casulu de facia aceste si-au aplicarea. — In „Bis. si Scol. Nro. 1. pag. 4. dupa ce s'a aretatu cá religiunea este referinti'a in care se crede omulu a vietuú cu Ddieu, se dice: „Dupa cum este acésta referintia proprietate a unui singuru individuu, séu a unui poporu, deosebimu religiune subiectiva si obiectiva.“

Care este aci fundamentulu divisiunei? Care este aci acea nota comuna a notiunei, pre carea o presupunu diferintiele specifice in notiunea divisibile? — Numirea nu corespunde realitátei. Din acea divisiune si pre bas'a acelu fundamentu nu póte resultá nici candu religiune obiectiva si subiectiva. Din contra fórté potrivitu erá se se dica: dupa cum acésta ref..... unui'a..... poporu, deosebimu religiune singulara si plurala, particulare ori generala, séu dora universalá. Si fiindu cá lumea de multe ori este dedata a folosi promiscue, poporu pentru natiune, asia am fi scosu si religiune natiunala, póte cu atributele: religiune natiunala romana, magiara, serbéscá, slavona, etc; séu scie Ddieu inca ce. Si totusi lucrulu nu sta asia. Conceptiunea religiunei in acestu modu precum este de falsa, asia stá de singura nu numai in biseric'a ortodoxa, dar in tóta lumea crestina.

Asia dara cum stamu? Religiunea intru adevveru se imparte in obiectiva si in subiectiva. Anunitu, religiunea obiectivu considerata cuprinde in sine: totu aceea ce Ddieu a descoperitu si impartasitu omului, pentru ca acést'a se póta intrá cu densulu in legatura; religiunea subiectiva cuprinde in sine: totu aceea ce face omulu din partea sa pentru de a intrá efectivminte in legatura religiosa cu Ddieu. Cea obiectiva este oper'a lui Ddieu pentru si catra omu, cea subiectiva este lucrarea libertatei omenesci pentru voi'a lui Ddieu. De aci urméza cá religiunea obiectiva togmai asia de bine ste obiectiva pentru unu individuu ca pentru diece, o mia etc. ca pentru unu poporu, ori lumea intreaga; asemenea si cea subiectiva. Acestu adevveru se va lamuri, daca vomu aretá mai de aproape ce cuprinde in sine un'a fiacare. Daca privimu mai deaprope antaiu religiunea obiectiva, asia ni se aréta cu unu duplu caracteru esentiale. Ea este de o parte: „doctrina,“ ér de alta institutiune. Va se dica: pentru ca raportulu dintre Ddieu si omu ca faptur'a sa inteligenta, se se realizeze, in cátu acésta realizare vine din partea lui Ddieu se receru doue: mai antaiu acele adevveruri si principia cari se referu la alianti'a intre Ddieu si omu, precumu si datorintiele, ce pentru acést'a resulta din acelea, Ddieu trebuie se le aduca omului la cunoscintia, de-

Grâce acest'a numai sub aceea condițiune se pôte determina ca se intre in legatura cu Ddieu. A dou'a: in societatea oménesca trebuie se fia intemeiate atari institutiuni, cari se midilócésca si usiuoze omului intrarea in legatur'a cu Ddieu. — Resumandu cele de susu dicemu: religiunea obiectiva cuprinde in sine:

a) totalitatea tuturor adevurilor, doctrinelor si principialoru referitorie la legatur'a via intre Ddieu si omu, pre cari Ddieu le-a descoperitu si adusu omului la cunoscintia, pentru de a-i usurá unirea cu densulu;

b) totalitatea tuturor acelu detorintie si obligaminte, cari resultandu din cele de susu, omulu in interesulu unirei sale factice cu Ddieu, trebuie se le implinésca. Despre acestea asemenea elu trebuie se fia consciu, — va se dica se fia descoperite midilocitu ori nemidilocitu;

c) totalitatea tuturor institutiunilor, pre cari Ddiedu spre acestu scopu le-a asediatu si si-au consistenti'a in sinulu societatei omenesce. — Aceste trei momente forméza esenti'a si substanti'a religiunei obiective. — De aci se vede cá religiunea obiectiva, esentiale, este basata pre revelatiunea si autoritatea Ddieésca, si in acésta parte fia care religiune pórtá pre fruntea sa caracterulu revelatiunei. Se deosebesce inse religiunea obiectiva in naturala si supranaturala. Cea de antaiu consista in raportulu dintre Ddieu si omu sub tóte forme, asia dupa cum si l'a formatu omulu pre bas'a revelatiunei naturali (in creare) si in puterea spiritulu seu. Cea de a dou'a este religiunea revelata in modu positivu. — In cadrulu celei de antaiu cadu tóte religiuni care nu recunosc revelatiunea divina lucrata de Ddieu prin Moise si restabilita prin Iisusu Christosu.

Dupa ce am vediutu in scurtu in ce consta religiunea obiectiva, se cautamu acum dupa cea subjectiva. Acést'a cuprinde in sine cele ce le face omulu din partea sa. In legatura cu Ddieu intra omulu daca implinesce cele ce le pretinde religiunea obiectiva. Acést'a pretinde ca omulu se presteze ceea ce datoresce lui Ddieu, ea impune omului anumite datorintie facia de Ddieu, si pretinde se se implinésca. Si togmai intru aceea cá omulu implinesce si prestéza ceea ce dupa legile si essenti'a religiunei obiective este datoriu a face, jace partea subjectiva a religiunei. Astfelu considerata religiunea subjectiva se areta ca virtute, si nu fara dreptu o numesce Didymu Orbulu († 394). „regin'a tuturor virtutiloru.“ — Caracterulu subjectivu alu religiunei este duplu: internu si esternu. Celu de antaiu ne da religiositatea, carea si-are principulu in conscienti'a religosa, a carei formare se pôte ajutá. Caracterulu subjectivu esternu se areta in cultu. — Caracterulu subjectivu alu religiunei si-are consistenti'a in simtiemintele, ideile, cunoscintiele si lucrarile subjectulu religiosu: Incredere in Ddieu, supunere vointiei Lui, pacientia si statornicia chiar si in suferintie, umilintia cu multamire, implinirea datorintieloru cu promptitudine in tóte referintiele vietiei, ingrigire cu scrupulositate pentru curatieni'a sufletulu, parere de reu si infrangere dupa abateri comise, intarire in bine prin midilócele darului: tóte acestea sunt affectiuni interne a le sufletulu si subjectulu religiosu, sunt forme de lucrare, cari pre cum determina pre celu religiosu asia se manifesta in afara dupa capacitatea aceluia. — Inse referinti'a intre subjectulu si obiectulu religiunei, copula, este credinti'a. Tóte actiunile si-ieu inceputu in credintia, se realiséza in caritate (amóre) si si-au consistenti'a in sperantia. Credinti'a in sensu religiosu nu este o scientia teoretica defectuosa; ea nu este o simpla primire de adevuru pre bas'a unei auctoritati, din cauza cá in acestu momentu ne simtiemu necesitati la aceea: credinti'a religiósá este cea mai firma convingere ce pôte esiste. Ea este o convingere carea in natur'a sa pórtá victori'a asupra lumei; dinaintea ei ori ce certitudine, legata de obiecte contigente si limitata, dispare. — Chrestinismulu ridica marimea sa pre fundamentulu credintiei; puterea lui resare din unitatea ce esista intre Ddieu si omu. — Reli-

giunea si credinti'a sunt corelate. Credinti'a, speranti'a si amorea crestinésca penetréza si vivifica intreaga viet'a si lucrarea subjectulu religiosu. Cum si in ce modu, au voitu se scie Laurentiu, si S. Augustinu i spune in scrierea sa: enchyridion de fide spe et caritate“ dicandu: Tu vei scí totu ce ai de a face atunci candu vei cunosece cu esactitate cele ce sunt de a se crede, de a se sperá si de a se iubi; — cáci, ca spiritulu se fia instruat in principiale credintiei, se lucre din amóre, acestea sunt inceputulu si finea religiunei; ca se incépa cu credinti'a si se termina cu posederea fericirii eterne.“ Mai de parte dice acelu parinte: „candu voimu a scí bunatatea si viéti'a cuiva, nu ne informamu dupa cea ce crede, ci dupa ceea ce améza si lucre; deorace este siguru cá celu ce iubesc ceea ce trebuie se iubésca, crede ceea ce trebuie se créda si speréza ceea ce trebuie se spereze“ (Ench. p. 240. seq.). Aceste trei virtuti cari forméza bas'a pentru doctrin'a biscricei ortodoxe si principulu sistematicu alu marturisirii ortodoxe, forméza totu odata la olalta o unitate: religiositatea in sensu propriu. Credinti'a ne invétiá ce se credemu, amorea ce se lucramu ca astfelu se scimu ce avem de a sperá. Religiositatea, pietatea crestina, este deodata credintia, amore, sperantia (I. Cor. 13. 13. conf. Fapt. Ap. 24. 14—17.) Fructulu loru este fericirea in si la Ddieu (eusebeia); „ferice este numai acél'a, care crede in Ddieu prin Christosu“, lu-iubesc si spereze in densulu.

Incátu pentru partea esterna a religiunei subjectiva, aceea se indeplinesce in cultu si rugatiune. Cultulu este séu de adoratiune catra Ddieu, séu de cerere, séu de multimita, ori chiar de impecare.

Se nasce acum intrebarea cá, ore pôte se existe si se sustieni un'a din aceste forme a religiunei fara de cealalta? Respundu cá nici de cátu. Religiunea obiectiva fara cea subjectiva, propriu vorbindu, nu este religiune; cea subjectiva fara cea obiectiva este imposibile. Cea de antaiu ca si principulu seu, ca si isvorulu ei, nu este susceptibile de perfectionare nici nu suferé schimbare: Ddieu este eternu, lucrarile sale sunt eterne si perfecte, prin urmare si adevururile descoperite de densulu sunt perfecte, sunt eterne. — Spre a se uní cu acestu elementu, este necesitata partea subjectiva a religiunei, altcuru nu are subsistintia. — Resulta deci cá: in unitatea perfecta intre aceea ce numimu religune obiectiva si subjectiva jace ideia religiunei, aceea si insémna si cuvintele lui Cirilu din Ierusalimu candu in car. IV. 2 dice: Essenti'a religiunei consista in cunoscerea exacta a dogmeloru si producerea fapteloru bune. — Acésta unitate este fenomenu universalu, este factu, este unu ce positivu. Idei'a religiunei are valóre universalá si esista cu necesitate obiectiva. Religiunea esista in realitate asia dupa cum esista factorii cari o compunu: Ddieu si omulu. Religiunea astfelu considerata forméza obiectulu teologiei ortodoxe ca scientia. Idei'a religiunei asia dupa cum am aretatu-o mai susu, si-are de fundamentu: tipulu si asemenarea lui Daieu in omu; atátu din partea lui Ddieu care l'a creatu astfelu, cátu si din partea omulu care are a realisá voi'a aceluia. Ca omulu se-si póta recastigá asemanarea cu Ddieu, pierduta prin pecatulu originale, este voi'a lui Ddieu si nesuinti'a omulu precum si datorinti'a (vedi Grigoriu Niss. despre form. om.) Noi suntemu, dice acelu Santu, dupa imaginea lui Ddieu in puterea crearei, si venimu a fi dupa asemenare prin exerciarea propriei nóstre libertati.“ Idei'a religiunei si-are principulu idealu in credinti'a religiosa, ca data omului nemidilocitu; ér principulu realu consista intru aceea, ca conditiunile sub cari ea se pôte realisá se fia intru adevuru date si qualificate de a o aduce in vietia. De o astfelu de legatura si referintia cu Ddieu omulu este demnu. (vedi St. I. Dam. despre cred. ort. IV. 4.) Realisarea acestei ideii este necesaria pentru omu, nu ca se aiba „placere de vietia“, — acestu principu eudemonisticu nu-lu cunósce doctrin'a

bisericeii ortodoxe — ci pentru că ea poartă în sine valoarea sa, este calificată a mijlocului ajungerea bunului suprem, scopul actelor morali; este calificată a fi motivul pentru actele voinței noastre, fiindu că este unu bunu, pre care totmai că este bunu trebuie se-lu facemu: „Nach motiven sich bestimmen zu können, ist schon Zeichen der geistigen Gesundheit; nach den besten motiven sich zu bestimmen ist Bedingung der Sittlichkeit; die edelsten Entschliessungen würden werthlos sein wenn der Mensch sagen könnte; ich will das Gute nicht weil es gut ist, sondern weil es mir eben so beliebt! — (Herbart opp. I. §. 128).

Astfelu cuprinsa și intenționa ideea religioasă ni-o propune și doctrina bisericeii și noi trebuie se o ținemu, deora ce nu avemu cauza, ca se ne lăpădamu de densă. — Ca se ne ținemu de ce ne propune biserică ne îndemna Pavelu candu dice către Timoteu: „pădiesce cele ce ți-să incredințiatu.“ Aci și fără voia pondulu ce jace în cuvintele lui Vincentiu de Lirin din Comonitoriu me îndemna se le reproducu: „Quid est depositum? Id est quod tibi creditum est, non quod a te inventum; quod accepisti non quod excogitasti; rem non ingenii sed doctrinae; rem ad te perventam non a te prolata, in qua non auctor debes esse sed custos; non ducens sed sequens. Quod tibi creditum est, hoc penes te maneat; hoc a te tradatur. (Ai primitu aur, redă aur) „aurum accepisti, aurum redde; nolo pro auro aut impudenter plumbum aut fraudulenter sacramenta supponas. Cele ce le ai învetiatu propune, „et cum dicas nove non dicas nova.“

E bine, va dice cineva, dar doctrina bisericeii, teologia ortodoxă, nu iubescă progresu? Are ea se remana talant ingropatu? Acelasi scrietoriu în com. cap. 38. răspunde la acestea dicand: „habeatur plane (profectus religiosiis), et maximus; sed ita tamen ut vere profectus sit ille fidei, non permutatio. Crescat oportet tam unius hominis quam totius ecclesiae intelligentia, scientia, sapientia. . . . Fas est ut illa prisca dogmata processu temporis excurentur, limentur, poliantur; sed nefas est ut comutantur. Accipiant evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem.

Fine.

„Românulu ortodoxu.“

Romanii din Turcia-

I.

(Speru că toate diarele române vor avea plăcerea a reproduce acestu articolu, pentru folosulu cunoștinței publice).

Noi romanii de dincoace de Dunare, din Dacia lui Traianu, am datu uitareii de multe sute de ani pre frații noștri de dincolo de Dunare sau Dacia lui Aurelianu, cari sunt răspândiți până astăzi în număr de trei milioane prin provinciile Drobogea și Bulgaria, prin Serbia și în mijloculu Turciei europene, în provinciile Macedonia, Tesalia, Epiru, Tracia și Albania, nu mai puțin pe cei din Grecia liberă și insulele egeice, asemenea pe cei din Russia (în Basarabia, gubern. Herson și Horcov, numai în Odesa sunt peste 5000.

Astăzi noi, abia unii, dar nu toți, și aceia nu destulu de bine, cunoștemu istoria acestei Romanii mari, (Magna Blachia) care sub imperiul roman, Asanii și Ioanii în alianță cu bulgarii nu odată umilira pe trufășii greci bizantini, cari usurpau imperiulu romanu alu resaritului. Celebrulu nostru istoricu George Sincai fu cel d'anta, carele deschisa istoria acestor romanii uitati de mul-

tu, probandu cu convicțiune și cu tari'a credinței române, că Constantinopolulu e alu romanilor, și nu alu grecilor.

Mai anii trecuți, sub domnia marelui și infocatulu barbatu romanu Ioanu Cuza, erau ne aduseram aminte de frații noștri de peste Dunare, candu pentru densii, se forma se și unu institutu macedo-romanu în București, ce funcționa câțiva ani, în urma adusu la ruina sub ministeriulu Dlui Tellu. Acestu institutu fu o faptă foarte mare, singur'a necesaria școlă natională, pentru a ajuta pe unu poporu de a se vedea din ruină să mortala la viață, la nemurire; dicu că școlă pentru romanii de dincolo de Dunare, era singurulu mijlocu de a-ii salvă de perire, școlă aceea era bună, dar nu era bine aplicată, nu era în locu bunu pusă: locul acestei școlă nu era în București, unde aducendu-se 20—30 de bați de acolo, și întretinendu-ii aici cu mari cheltuieli, și învetiendu-ii carte bună câțiva ani, cu scopu ca după ce vor termina cursulu învetiaturilor se se duca în patria lor, facendu-se învetiaturi prin comunele de acolo, care cereau și ceru până astăzi dascăli pentru școlile din trenșele, pentru copii lor. Acești școlari macedoneni, din nenorocire, după ce și-au facutu cursulu, n'au vrutu se se mai întorca la locul lor, ci deprindendu-se aici cu datinile din „Romania liberă“ rămasera la noi ocupandu diverse funcții, altele nu pentru cari erau destinați.

Nu, nu în București era bine se se asiedie acea școlă, ci în Bitolia (Monastir) în capitală Macedonia, unde sunt aproape 2500 familii curatu române, neguțiatori, capitaliști însemnați, și bietii școlă romani nu au de locu, și acolo dacă se facea acelu institutu, intrinsulu nu intrau 20, 30 de copii, ca în celu din București, ci 700, 800 și peste 1000 de copii romani din capitală Bitolia, și din comunele cele mari și frumoșe de prin prejurulu Bitoliei, care fiacare numera 800, 1000 și până la 1500 familii curatu române, și din acești 1000 de școlari romani din școlă centrală română, esiau pe totu anulu câteva sute, cu carte bună în limbă română, cari imprăsciindu-se la diverse ocupațiuni, ei româneau toate populațiunile; și din toți aceștia rămâneau și mie 50, 60 până la 100 tineri buni, destinați numai pentru a deveni buni dascăli prin respectivele sate și orășe, cari toate raclama învetiaturi, și nimenea n'are de unde se le dea preținșii dascăli. Unde pui, dacă se facea asemenea școlă de fete, totu ca și cea de bați, române, de care adă nici una nu este românească, nici de bați nici de fete, ci numai grecesci, de acestea sunt mai multe, pe candu în tota Bitolia nu sunt 10 familii grece; aceste școl de bați și de fete faceau minuni, în cursu de 12—14 ani; și cu cheltuiea ce s'a datu pentru institutul macedonean în București, 20000—25000 franci pe anu, s'ar fi potutu țienea acolo în Bitolia și școlă de bați și cea de fete fiacare cu câte 3—4 institutori, căci acolo, la asia sumă mare de școlari, nu e trebuința de a fi interni. Școlă cum dicu sunt grecesci și de bați și de fete, dar românesci nu e nici una. Eca cum pieru bietii frații noștri romani din Turcia, fiindcă frații lor din Romania liberă nu se interesă de locu de densii, îi vedu cu ochii murindu de foamă, și din prisosulu lor, din marele lor prisosu nu vor nici o parte mica se le dea, se-ii scape de peire. Dómn e omu nu amu, dice Evangeli'a.

(Romania liberă).

Nifon Balasiescu.

Alegerea de protopresbiteru în tractulu Pestesului.

În fine după unu intervalu de doi ani dela mórtea fostulu de pia memoria protop. I. Fassia, la repetita stăruința a clerulu și credincioșilor din protopopiatulu Pestesului, vener. Consistoriu orădanu a aflatu de bine a or-

dină implinirea acestu postu, — in genere, dar mai virtuos in aceste parti unde proselitismulu nationale si confesionali a inceputu deja a prinde radacini tari. Loculu pentru alegere s'a fipsatu in mediloculu protopopiatului la satulu Tinodu pe diua de (Petru si Pavelu) 29 Iuniu st. 9 ore ante mer.

Inca de mai nainte se putea observá marea interesare a publiculu romanu si strainu facia de acestu actu. Si intru adeveru la timpulu prefiptu comun'a Tinodu cea pone aci decomunu atátu de monotona imbracase vesmentu serbatorescu încátu ti-se parea că te affi intr'unu orasielu, si acestu prospectu ni-lu infacisiá nu atátu stradele si casele dealtmin-trelea conformu imprejurariloru destulu de curate ale tie-raniloru nostri, dar neci chiaru preotii si membrii electorali in numeru insemnatu coadunati, ci mai cu deadinsulu aristocratii si oficianii magiari din cercu cu elegantele loru carete. Decandu exista biet'a comuna dora neci pe timpulu iobagiei candu se tieneau punibilele asia numite „scaune domnesci“, nu a fostu norocosa a vedé in sinulu seu atátu de mari domni. Acolo se intorcea dintrunu locu intru altulu printre alegatori cu istetime suspiciosu, potenduse ceti de pe facia interesarea, contele Eugeniu Zichy dela Lugasiulu de diosu inpresuratu de subalternii sei, mai incolo Hraniczky pretorele din Telégdu, Csányi pretorele de Alesdu si altii, precum si mai multi intieleginti gr. cath. din cercu.

Publiculu astfeliu conglomeratu, ce fora locuitorii comunei se putea computá la un'a suta de persone, adapostandu in largulu de inantea santei biserici, asteptá cu curiositate solemnitatea, candu éta sunetulu campanei ni-anuncia inceputulu servitiuluiu divinuu cu s. liturgia si invocarea duhuluiu santu, si Dnulu comisariu consist. Petru Suciuc sosese fiendu intempinatu cu „se traiésca.“ Dsa numai decátu acompianiatu de 5 preoti imbraca ornamentele si celebréza servitiulu divinuu cu solemnitatea cuvenita ocaziunei serbatoresci. Dupa rugatiunea de invocarea duhuluiu santu dlu comisariu se adreséza catra publicu cu o cuventare din punctu de vedere oratoricu si crestinescu ponderósa, — in firulu careia in liniaminte remarcabile facendu o revista interesanta — ampla de cunoscintie — peste trecutul si respective Istori'a bsericeii nóstre dreptmaritoria, cu enararea faseloru prin cari a trecutu baseric'a, in ochii multora a escitatu lacrimi, cari lacrimi inse a produsu bucuria la capetulu vorbirei in care a accentuatu ingrigirea providintiei facia de poporulu seu, — ce si-afia spresiune in liberal'a constitutiune a maicei nóstre biserice esoperata sub auspiciile gloriosulu Domnitoriu si rege actualu alu nostru MSa Franciscu Iosifu I. prin barbatii tramisi de providintia, intre cari ca unu lucéferu straluce nemuritoriuulu metropolitu Andreiu Siagan'a.

Dupa acést'a interpretandu D. comisariu §§. stat. organ. respectiv si atragendu atentiunea asupra importantiei actului, dechiara sinodulu protop. elect. de constituitu si provóca pe alegatori a procede la votisare in sensulu regulamentulu sustatoriu. Abia se anuncia votisarea si propune de candidati pe Domnii Teodoru Filipu si Iosifu Ves'a. Resultatulu votarei a fostu : pentru Dlu Filipu 36 voturi mai virtosu dela membrii mireni, ér' pentru Dlu Ves'a 22 voturi oferite de cei mai de frunte alegatori; altcum votisarea condusa cu o tactica laudabila ce i-face onore Dlu Comisariu, — a decursu in ordine esemplaria si neci unulu din candidati nu are motive de a face gravamine in contra ei, — prin urmare caus'a inca in sesiunea cea mai de aproape se va decide definitivminte din partea vener. Consist. concerninte. Este acuma missiunea si detorinti'a consistoriului a scí resolvi si terminá acestu actu momentosu, conformu intereselorú nóstre bisericesci si nationale. Acést'a me face se speru că consistoriulu la alegerea intre cei doi candidati, va avea in vedere, precum de o parte meritulu personalu, capacitatea deviatoriului protopresbiteru, asia de alta parte meritulu pe terenulu vietii publice de mai nainte, precum acést'a o pretinde espresu si statutulu organicu,

adeca, alesulu respective denumitulu, trebuie se fia barbatu binemeritatu pre terenulu bisericescu si scolariu.

Videant consules! . . .

Sincerus.

Diverse.

„ „ **Ajutóre pentru armat'a romana.** Dlu Gr. Căntacuzino, care nu de multu oferí pentru armat'a romana sum'a de 50,000 lei si una suta chile mari de porumbu, a aflatu imitatori zelosi. Dlu Plagino comisariulu generalu alu Romaniei pe langa ostirile rusesci inca facú armatei tieriei sale unu daru de 20,560 lei. Despre care faptu, dice „Romania libera“ se-lu imitamuu cu totii, dela Bibesci, Stürbei, Sturzesci, Ghiculesci si pana la celu din urma dintre noi, fia care dupa puterile sale.

** **Statistic'a scóloru in Romania** la sfersitul anulu 1876—1877. Estragemu din „Scol'a romana“ urmatórele date interesante, dupa cifrele oficiale, referitóre la statistic'a scóloru in Romania: Numerulu totalu alu scóloru publice si private din tíera a fostu la finele acestui anu de 2521, dintre cari 1548 de baeti, 358 de fete si 615 miste. Numerulu membriloru corpului didacticu a fostu de 4347, dintre cari 3668 profesori si 678 profesóre. Aceste scóle au fostu frecventate de unu numeru totalu de 102,356 elevi, dintre cari 83,624 baeti si 18.732 fete. Instructiunea primara a fostu predata in 2232 scóle; din acestea 1240 scóle rurale de baeti, 153 de fete si 597 miste; 134 scóle primare urbane de baeti si 110 de fete. Instructiunea secundara a fostu predata in 45 scóle, dintre cari 35 de baeti si 10 de fete. Instructiunea speciala a fostu predata in 26 scóle, dintre cari 2 miste; ér cea superióra posede 2 universitati. Instructiunea privata este si ea represintata prin 214 scóle, dintre cari 113 de baeti, 85 de fete si 16 miste. Corpulu didacticu este clasificatu astfeliu: 2014 pentru scólele rurale: 1857 invetiatori si 157 invetiátóre; 516 pentru scólele urbane: 345 institutori si 221 institutóre. Instructiunea secundara a fosta predata de 416 profesori si 52 profesóre; instructiunea speciala de 212 profesori si 1 profesóre; ér cea superióra de 63 profesori, dintre cari 41 in Bucuresti si 22 in Iasi. In fine instructiunea privata se predá de 775 profesori si 248 profesóre. Numerulu eleviloru dupa diferitele grade ale invetiamentului se imparte astfeliu: 52,246 in scólele primare rurale, dintre cari 47,331 baeti si 4915 fete; 27,285 in scólele primare urbane, dintre cari 19,022 baeti si 8263 fete; 7754 in scólele secundare, din acestia 6854 baeti si 900 fete; pentru instructiunea speciala au fostu 1635 elevi, dintre cari 1565 baeti si 70 fete. Universitatile din Bucuresti si Iasi au fostu frecventate de 569 elevi, dintre cari 388 la cea din Bucuresti si 171 la cea din Iasi. Facultatile de dreptu au fostu cele mai populate: cea din Bucuresti cu 156 elevi, cea din Iasi cu 101; ér facultatile cealalte au fostu frecventate astfeliu: cea de sciintia din Bucuresti de 46 elevi, cea din Iasi de 44; facultatea de litere din Bucuresti de 26 elevi, cea din Iasi de 27. Facultatea de medicina din Bucuresti a avutu 170 elevi. Numerulu eleviloru din institutetele private a fostu de 12,867, dintre cari 8283 baeti si 4584 fete. Intre judeciele, cari poseda mai multe scóle primare rurale si urbane vomu citá Argesiuulu, care are 111, Gorjulu 104, Vâlcea 103, Ilfovu 1009, Mehedinti 96; ér cealalte judecie câte 35 pana la 70 de scóle. Celu mai seracu judeciu de scóle primare este Ismailulu, care n'are de cátu cincii. Mai tóte judeciele au câte unu gimnasiu, liecu, seminaru séu scóla speciala. Numerulu gimnasleloru din tíera este de 19, alu liceelor de 7, alu seminarielor de 9. Scóle secundare de fete sunt diece: trei in Bucuresti, doue in Iasi; ér in Craiov'a, Ploiesci, Brail'a, Ismailu si Tirgu-Jiu câte un'a. Cea din Ploiesci este intrebuintiata de societatea pentru invetiatur'a popo-

rului romanu. Scolii comerciale sunt 3, in Bucuresti, Galati si Ploiesti, frecventate de 177 elevi; scóle normale (preparandie) sunt 8, dintre care un'a a societatii pentru invetiatur'a populului in Bucuresti, frecventate de 392 elevi; scóle de meserii sunt 5, in unele localitati de curendu infintiate; ele au fostu frecventate de 229 elevi. Scól'a de agricultura a avutu anulul acest'a 119 elevi; cea de punti si sosele 52; cea de farmacia 54, cea de veterinaria 20; scól'a militara 142 elevi; scól'a filor de militari din Iasi 160 elevi. Scól'a de bele-arte din Bucuresti a avutu 23 elevi; cea din Iasi 12. Conservatorulu din Bucuresti a fostu frecventatu de 104 elevi si 45 eleve; celu din Iasi de 81 elevi si 25 eleve. Pentru instructiunea privata judeciulu Ilfolvu este celu care posede mai multe institute: elu are 57 asemeni institute, dintre cari 30 pentru baeti, 23 pentru fete si 4 miste; vine apoi Prahov'a cu 27 institute private: 15 de baeti, 6 de fete si 6 miste; dupa aceea Craiov'a, Iasi, Buzeulu, Covurliu, Brail'a etc. cari au câte 5—6 institute private.

Concursu. 1—3.

Pentru vacant'a parochia *Homosidia et filia Cosiovitia* din prott. Fagetului, prin acést'a se escrie concursu, cu *terminulu pana in 24 Iuliu st. v. 1877.*

Emolumentele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 77 de case cu stóla usuata.

Doritorii, cari voescu a competá pre acést'a parochia, au recursele lor a le instrú conformu dispušetiuiloru stat. org. bisericescu si a le subscrerne Préonoratului Domnu protopresbiteru *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Homosidia et Cosiovitia in 8 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine, *Atanasiu Ioanovicu*, protopresbiteru.

1—3

Pentru postulu invetiatorescu dela scól'a de baieti din comun'a *Fibisia* protopop. Lipovei se escrie concursu pana in *6 Augustu v. a. c.* in care di se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt: 105 fl. v. a. 3 fl. 15 cr. pentru scripturistica, 28 Hl. de grâu, 12 metri cub. de lemne (din care are a se inoaldí si scól'a.) 12 metri de paie, 45 chgr. de clisa, 22 1/2 chgr. de sare, 9 chgr. de lumini, cortelu liberu cu gradina de legumi langa casa, 1/4 jugeru gradina estravilanu, si 4 jugere de pamentu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati ca recursele lor instruate in sensulu stat. org. bis. si adresate comitetului parochialu, se-le subscrerna Prea On. Domnu protopopu *Ioanu Tieranu* in Lipova.

In fine competentii au a-se infaciosiá intr'una din Domineci séu serbatori in comuna, spre a-si arató desteritatea in tipicu si cantari.

Fibisia, in 3 Iuliu 1877. s. v.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Ioanu Tieranu* protop. si inspectoru.

1—3

Pentru ocuparea postului de capelanu pre langa neputiosul parocu *Georgiu Popovicu* din *Ciclova romana*, comitatulu Carasiu, protopresbiteratulu Bisericeii albe se escrie prin acést'a, cu concessiunea venerab. Consistoriu diecesanu din Caransebesiu dto. 9 Iuniu. 1877. Nr. 515. bis. concursu cu *terminu pana la 6-lea. Augustu 1877*, candu se va tienea si alegerea.

Emolumentele cu mentionatulu postu sunt: jumatate din tóte veniturile parochiale.

Concurentii au a tramite subscrisului suplicele lor instruate in sensulu stat. org.

Ciclova romana, 3. Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine *Iosifu Popovicu*, protopresbiter.

1—3.

Pentru amplerea definitiva a statiunei invetiatoresci dela scól'a noua din *Agrisiu*, Cott. Aradu, amesuratu ordinatiunei V. Consist. dtto 23 Sept. 1876. Nrulu $\frac{2165}{512}$ s. c. se publica concursu cu *terminu de alegere 14. aug. a. c.* st. v.; legatele acestui postu sunt: 250 fl. v. a. 40 metri cubici lemne, din care are a se incaldí si scól'a, cortelu cu gradina gratuitu; cei ce voru reflectá la acestu postu sunt pofititi: se fie preparandi absoluti, de rel. gr. or. rom., se aiba testimoniu de cualificatiune, purtare morala buna, apoi se se presinte la s. biserica pentru recomandare in cele rituali; recursele instruite cu cele necesarii sunt a se adresá catra Comit. paroch. apoi a se trimite inspectorelui cerc. in Seleusiu-Cighirelu (*Szóllós-Csigerél*) per *Pancota*.

Agrisiu 3 Iuliu st. v. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, *Demetriu Pop'a*, inspectoru cerc.

1—3

Concursu, care se escrie pentru statiunea invetiatoresca dela scól'a a 2-a din nou infintiatu in comun'a *Seleusiu-Cighirelu*, inspectoratulu Agrisiulu, Cott. Aradului, cu *terminu de alegere 15 August v. a. c.* Legatele acestui postu suntu: in numerriu 200 fl: v. a. 8 orgii de lemne din care are ase incaldí si scóla, cortelu liberu si dela tóta imormentarea 30 cr; aspirantii sunt pofititi a produce testimoniu despre obsolvirea preparandiei si despre esamenulu de cualificatiune, atestatu despre conduit'a morala si se se presinte la s. biserica pentru a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu; recursele purtandu adres'a Comitetului parochialu sunt a se trimite inspectorelui cercuale in Seleusiu-Cighirelu (*Szóllós-Csigerel*) per *Pancota*.

Seleusiu-Cighirelu 5 Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine *Demetriu Pop'a*, inspect cerc de scóle.

1—3

Concursu, care pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a *Araneagu*, Cott. Aradului, inspect. Agrisiului, conformu ordinatiunei Consist: dtto 16 Oct. Nr. $\frac{2448}{553}$ s. c. 1876. se escrie, cu *terminu de alegere 21 August v. a. c.* Legatele acestui postu suntu: in numerariu 120 fl: v. a. 16 jug: de pamentu aratoriu, 12 orgii de lemne din care are a se incaldí si scól'a, cortelu liberu, dela tota imormentarea 60 cr; recerintiele competintiloru la acestu postu suntu: se fie preparandi absoluti cu testimoniu de cualificatiune, atestatu despre purtarea morala, apoi se se presinte la s. biserica pentru recomandarea in cele rituali; recursele suntu a se trimite bine instruite inspectorelui cercuale in Seleusiu-Cighirelu (*Szóllós-Csigerel*) per *Pancota*, purtandu adres'a Comitetului parochialu.

Araneagu 26 Iuliu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine *Demetriu Pop'a*, inspec. cer. de scóle.

2—3.

Prin abdicerea Dnului *Ioanu Selagenu* dela postulu seu invetiatorescu din comun'a *Talposiu*, acelu postu a devenitu in vacantia, si pentru deplinirea lui prin acést'a de deschide concursu. Emolumentele sunt: Bani gata 126 fl., 15 Hectolitre de grâu si 10 H.-litre de cucuruзу, 14 jugere catastrale de pamentu, cuartiru comotu cu gradina de legumi. Dela inmormentari unde va participá 50 cr.; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scól'a.

Doritorii de a se alege sunt poftiti a-si trimitte recur-surile lor, — provédute cu testimoniu de cualificatiune si atestatu despre ocupatiunea si portarea loru morala si poli-tica de pana acuma, — subsemnatului inspectoru scolariu in Siepreusiu (Seprös) comit. Aradului *pâna la 15 Augustu c. v.* cându va fi si alegerea; éra pâna atunci au a se pre-sentá in vreo Dumineca séu serbatóre la sant'a biserica din Talposiu de asi arată desteritatea in cântari si tipicu.

Talposiu 22 iuniu 1877.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoru scolariu.

2—3

Prin decisulu Venerab Consistoriu diecesanu de sub nr. ¹²⁴³/₃₀₉ devenindu in vacantia statiunea invetiatorésca din comun'a **Somoschesiu** comitatulu Aradului, inspectoratulu Siepreusiuului, pentru deplinirea ei prin acést'a se deschide concursu. Emolumintele sunt: Bani gata 105 fl. Pentru naturale 132 fl. Pentru curatirea scolei 20 fl. Spese de ca-latoria la conferintiele invetiatoresci 10 fl. $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu estravilanu. Cuartiru liberu — doue chilio si tinda, si gradina mare de legumi; 12 stangeni de lemne din care se incaldiesce si scol'a. Dela inmormentari pentru mortu mare 40 cr. micu 20 cr.

Cei ce dorescu a recurge dupa acésta statiune, au a-si trimitte recursele lor, provédute cu testimoniu de cualifi-catiune la subsemnatulu inspectoru scolariu; si inainte de alegere au a se presentá in vreo Dumineca séu serbatore la sant'a biserica in Somoschesiu, pentru de a si aretá desteri-tatea in cantari si tipicu. Di'a de alegere va fi in **24 iuliu** 1877.

Somoschesiu 29 iuniu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Mihaiu Sturza**, inspectoru scolariu.

3—3

Pe statiunea invetiatorésca din **Jadaniu** (Zsádány) pro-veduta cu emolumintele anuali de: 126 fl. 60 chible (meti) de grâu, 4 orgii de lémne, 8 orgii de paie, 100 punti de clisa 80 punti de sare, 15 punti de lumini, 4 jugere pamentu, $\frac{1}{2}$ jugu gradina intravilana, $\frac{1}{2}$ jugu gradina estravilana si cortelu liberu — cu conditiunea, ca din acestea emoluminte alegan-dulu invetiatoriu e indatoratu in fiacare anu a esdá bet-ranului invetiatoriu Petru Avramutiu: 50 fl: 20 chible de grâu, si 2 orgii de paie — se escrie concursu *pana in 31. Iuliu* a. c. candu se va tiené si alegerea. — Recurinti sunt avisati recur-surile lor provédute cu testimoniuu preparan-dialu si de cualificatiune a le substerne Inspectorulu cercualu a Thimisiorii pana in 30 Iuliu a. c. si a se presentá in vreo dumineca séu serbatóre in biserica Jadaniu spre docu-mentarea destaritatii sale in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Meletiu Dregheciu**, m. p. Prot. Thimis. ca inspectoru de scóle.

3—3

Pentru ocuparea posturilor invetiatoresci de 1. si 2. apoi a 3. si a 4. clasa la scol'a gr. or. din **Orsiova-vechia**, in protopresbiteratulu Mehadie, se deschide concursu cu *terminu pana la finea lui Iuliu a. c.* st. v. in carea di va fi si alegerea, cu emolumintele si conditiunile urmatóre:

Invetiatoriuu clasei I si a II-a va primí unu salariu anulu de 400 fl. v. a. cuartiru liberu naturalu, 6 orgii de lemne pentru trebuinti'a sa si incalditulu scólei, apoi o gradina, ér celu a clasei a III si a IV 500 fl v. a. cuartiru natu-ralu, 6 orgii de lemne pentru sine siin calditulu scólei, si o gradina.

Dela competintii pentru 1 si 2 clasa se cere, a-si intruá recursele lor conformu stat. organicu, si pre langa limb'a romana se scie si cea serba spre a instrui scolariu serbi si in acésta limba — si numai in lips'a competentiloru cu

acésta cualificatiune va poté fi aplecatu, si fora de cunos-cinti'a limbei serbesci; éra dela cei pentru clasa a III si a IV se aiba cunoscenti'a limbei germane si magiare care voru fi deobligate la invetiamentulu in aceste doue clase.

Recursele astfeliiu stilisate catra comitetulu parochialu au a se trimitte celu pucinu cu 2 dile nainte de terminulu de alegere susu aretatu Domnului administratore protopo-pescu Ioanu Stefanovicu la Mehadia.

Orsiova-vechia in 18-le Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu M. O. D. adm. protopopescu **Ioane Stefanovicu**.

3—3

In urmare ordinatiunei venerabilulu consistoriu de datulu 13 Noemyre 1876 Nr. scol. ²⁷⁰⁷/₆₂₄ deschidendu-se concursulu pe class'a de baeti din comun'a **Chesintiu**, inse nepotendu-se alege invetiatoriu stabili in diu'a alegerii din 12 Decemrre 1876. din cauza cà n'au fostu competinti de ajunsu, — si s'a alesu numai de provisoriu pana la depu-nera esamenulu de véra, comitetulu parochialu deschide concursulu pana in 24 Iuliu 1877 in care dia va fi si ale-gerea.

Emolumintele anuale sunt 176 fl 80 cr. v. a. — 60 chible de grâu, 14 orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a, 4 jugere de pamentu aratoriu, 900 □ stangini gradina, cuartiru liberu cu 2 chilio, camara, podrumu si grajdu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele — adresate comitetulu parochialu — Dlui Protopopu Ioanu Tieranu la Lipov'a, provédute cu testimoniu de preparandia si de cualificatiune; cei cu 4 ori cu mai multe clase gimnasiali voru fi preferiti, avendu a se presentá in una Domineca séu serbatóre la biserica, pentru a-si aretá desteritatea in cantari, — fiindu cà unu atare alesu si aprobatu invetiatoriu are de a tienea ambele strane cu cantarea.

Chesintiu 24 Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Ioanu Tieranu**, Proto. si inspectoru.

Insciintiare.

2—3

In urmare recomandatiunei ven. consistoriuu omanu gr. or. din Aradu, subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscenti'a on. comitete pentru administrarea afaceriloru bisericesci, precum si la cunoscenti'a antistiloru comunali, si prin densii, la a tutu-roru comunitatiloru, cà de mai multi ani in coce representu pre celea mai mari fabrice din tíera si din strainetate cu **campane** (clopote) si **recuisite bisericesci** de totu felulu. Cu aceste obiecte am servitu la mai multe biserici si comunitati din dieces'a Aradului. Campane vechi, care nu se mai potu folo-si se potu schimbá prin altele noue. Pentru campanele noue, atâ-tu pentru calitatea buna si solida, câtu si pentru sunetulu ar-monicu, pre langa una intrebuintiare regulata, subscrisulu garantezu in numele fabricei pe timpu de **cinci ani**. Sume mai mari, pre cari comunitatile nu le vor poté respunde deo-data, primescu a se solvi si in rate.

Afora de campane si recuisite bisericesci potu servi dupa placu si cu celea mai bune si nou construite pompe (spritie) pentru stringerea focului, precum si cu casse sigure contra focului si a spargerei (Wertheim), cu locomobile, ma-sine de treeratu s. a.

In speranti'a, cà p. t. comunitati me vor onorá cu co-respectuosu

E. Moskovits.

Depositu pentru Ungari'a si Transilvani'a, Aradu, strada principala (Fötér) nr. 36.

Redactoriuu respundietoriu: **Vincentiu Mangra.**